

Flora en fauna quickscan

Kromme Zandweg 73 te Dordrecht

Rapportnr.
Auteurs

Opdrachtgever
Datum uitgave

2016-N30
Evelien van Doorn &
Sander D. Elzerman
Dhr. M. Dekker
29 juli 2016

Flora en fauna quickscan Kromme Zandweg 73 te Dordrecht

Aanleiding

Er zijn plannen om de inrichting van een perceel aan de Kromme Zandweg in Dordrecht (Provincie Zuid-Holland) aan te passen. De bestemming van een deel van het plangebied zal wijzigen van agrarisch naar wonen.

In het kader van deze ruimtelijke ontwikkeling is een flora en fauna onderzoek uitgevoerd. Deze is voornamelijk op het bouwkegel gericht. Middels de quickscan (een verkennend onderzoek) is een indruk verkregen van de mogelijkheid dat zich beschermde flora en fauna binnen het plangebied bevinden. Dit kan mogelijk leiden tot de aanvraag van een ontheffing op de Flora- en faunawet en het treffen van beschermingsmaatregelen.

Het plangebied bevindt zich aan de Kromme Zandweg 73. Het betreft een agrarisch perceel met bebouwing. In totaal bedraagt de oppervlakte 5,8 hectaren. Het grootste gedeelte daarvan is weiland, waarin koeien grazen. Het bouwkegel bestaat uit een erf met woonhuis en twee grote schuren. Omwille van de bouw van een extra woning zal de bestaande schuur aan de oostrand van het bouwkegel verwijderd worden. Daarnaast zal de overige bebouwing aangepast worden. De zuidelijke gevel van de grote schuur wordt drie tot vier meter verplaatst en aan de westzijde wordt een overkapping gemaakt. Onderstaand een weergave van het huidige plangebied met daarin het bouwkegel vanuit de lucht (Figuur 1).

Figuur 1. Het bouwkegel (erf) is rood omlijnd; het plangebied voor het bestemmingsplan is aangegeven met een witte stippellijn.

Methodiek

De flora en fauna quickscan bestaat uit een literatuuronderzoek en veldbezoek. Om een indruk te krijgen van potentiële beschermde soorten zijn verspreidingsatlassen en openbare bronnen met natuurgegevens geraadpleegd. Vervolgens is op 14 juni 2016 het plangebied bezocht om te onderzoeken of de lokale situatie geschikt is voor de potentiële soorten.

Bij het veldbezoek is het plangebied lopend doorkruist. Voor soorten, die ten tijde van het veldbezoek niet actief waren, is op basis van het voorkomen en biotoop een inschatting gemaakt over de geschiktheid van de lokale situatie. De (potentiële) functionaliteit van het plangebied is voor alle beschermde soortgroepen tijdens het veldbezoek beoordeeld. De nadruk lag op de soorten waarvoor op basis van art. 75 van de Flora- en faunawet een ontheffing nodig is en soorten waarvan de vaste rust- of verblijfplaats jaarrond beschermd is (Ministerie van LNV, 2009). Het betreffen zgn. Tabel 2 en 3-soorten die vallen onder de zwaarste beschermingsregimes (Ministerie van LNV, 2005).

Wanneer werkzaamheden deze soorten (mogelijk) treffen dan is een ontheffing verplicht. Voor soorten opgenomen in Tabel 1 geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling wanneer men de Zorgplicht in acht neemt.

Wet- en regelgeving

Dit onderzoek richt zich op de beschermde soorten uit de Flora- en faunawet. In beginsel zijn alle in Nederland in het wild levende dieren en planten beschermd. De bescherming wordt vormgegeven door verbodsbepalingen en een Algemene Zorgplicht.

Voor bepaalde soorten geldt een vrijstellingsregeling. Uitgangspunt hierbij is dat de werkzaamheden geen afbreuk mogen doen aan de duurzame instandhouding van planten- of dierenpopulaties. Voor soorten die in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn (Tabel 3) worden genoemd en voor de per Algemene Maatregel van Bestuur (Vrijstellingenbesluit) aangewezen zeldzame en bedreigde soorten (Tabel 3) gelden daarnaast verzwaarde eisen.

De aanvragen voor een ontheffing op de Flora- en faunawet worden ingediend en beoordeeld door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland van het Ministerie van Economische Zaken (Ministerie van EZ). Wanneer de wetgeving van de Flora- en faunawet overtreden wordt dan kan een handhaver het werk stilleggen, de activiteiten verbieden, beëindigen en/of een proces-verbaal opmaken. Een overtreding op de Flora- en faunawet wordt gezien als een economisch delict. Het Openbaar Ministerie zal in het geval van een overtreding uiteindelijk het vonnis uitspreken.

Algemene Zorgplicht (Art. 2)

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en niet van individuele dieren. Echter, de intrinsieke waarde van elk individueel dier en plant wordt wel erkend. Mensen mogen hier dus niet onzorgvuldig mee omgaan. Vanuit deze gedachte is de Zorgplicht opgesteld:

- *Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving;*
- *De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten, nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.*

De Zorgplicht is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Ontheffing, Soortenstandaard en Ecologisch Werkprotocol

Wanneer een beschermde plant of dier getroffen dreigt te worden door de werkzaamheden dan moeten maatregelen genomen worden om dit te voorkomen. Mitigerende maatregelen worden getroffen voordat de werkzaamheden uitgevoerd gaan worden. Op deze manier biedt het de mogelijkheid aan beschermde soorten om uit te wijken wanneer de werkzaamheden van start gaan. Compensatie gebeurt daarentegen achteraf. Als het project op zijn einde loopt of afgerond is worden

nieuwe mogelijkheden geboden aan de beschermde soort om zich opnieuw te kunnen vestigen. Gedacht kan worden aan het inmettelen van Gierzwaluw dakpannen bij een nieuwbouwproject. Voor een aantal soorten worden vaak ontheffingen aangevraagd. Het ministerie heeft voor deze soorten 'Soortenstandaarden' ontwikkeld. In deze Soortenstandaarden staan de ecologische aspecten van de betreffende soort en richtlijnen voor degelijk onderzoek. Daarbij wordt een set van standaard mitigerende en compenserende maatregelen beschreven. Een deskundig ecooloog kan beoordelen op welke wijze de maatregelen toegepast kunnen worden bij de specifieke situatie. Welke maatregelen getroffen moeten worden bij het project worden vastgelegd in een Ecologisch Werkprotocol. Dit werkprotocol geeft praktische richtlijnen voor de uitvoering van de maatregelen. Het ecologisch werkprotocol is aanwezig op de plaats van uitvoering en bekend bij alle betrokken partijen.

Verbodsbepalingen

De bescherming van planten en dieren is gebaseerd op het 'Nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen, dat in principe werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen geen negatief effect mogen hebben op beschermde flora en fauna, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen reguliere werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer de activiteiten geen negatief effect hebben op de flora en fauna dan is er geen ontheffing nodig. In veel gevallen is dat echter moeilijk vooraf te bepalen. Daarom is het raadzaam om vooraf het voorkomen van beschermde soorten in kaart te laten brengen. Hiermee wordt niet alleen het voorkomen van een soort binnen het projectlocatie bepaald, maar ook de mate van aanwezigheid en daarmee het effect van de activiteiten. De volgende verbodsbepalingen zijn in dit kader van belang:

Artikel	Verbodsbepaling
8	het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
9	het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
10	het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
11	het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
12	het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Een aantal soorten flora en fauna kent een zwaarder beschermingsregime (Ministerie van LNV, 2005). Deze soorten zijn opgenomen in drie tabellen. Het is mogelijk om voor deze soorten een ontheffing aan te vragen. Of een ontheffing aangevraagd moet worden hangt af van de zeldzaamheid van de soort en impact van de werkzaamheden.

In **Tabel 1** staan de soorten met het lichtste beschermingsregime. Voor soorten die opgenomen zijn in deze tabel geldt een algemene vrijstelling of ontheffing met lichte toetsing. De vrijstelling geldt voor de volgende werkzaamheden:

- Bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw);
- Bestendig gebruik;
- Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Vallen de activiteiten onder één van deze noemers dan is de vrijstellingsregeling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet van toepassing. Als geen sprake is van dit type werkzaamheden dan is toch een ontheffingsaanvraag nodig. De Algemene Zorgplicht blijft in alle gevallen wel van kracht.

Bij **Tabel 2** is sprake van een zwaarder beschermingsregime. Hier dient voor de werkzaamheden, zoals die genoemd zijn bij Tabel 1, te worden gewerkt volgens een Gedragscode. De door het ministerie goedgekeurde gedragscodes hebben een landelijke dekking, maar zijn alleen van toepassing binnen een bepaalde sector, zoals de Waterschappen, gemeentewerken of bouwsector.

Op de website van het ministerie staat een overzicht van de goedgekeurde gedragscodes. De maatregelen uit een gedragscode worden op de specifieke situatie aangepast in de vorm van een Ecologisch Werkprotocol. Alleen indien volgens de gedragscode of een ecologisch werkprotocol gewerkt wordt is een ontheffing niet nodig. Bij alle overige activiteiten moet een ontheffing worden aangevraagd die bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland een lichte toets krijgt.

Het zwaarste beschermingsregime kent **Tabel 3**. In deze tabel staan soorten die op Europees niveau onder druk staan. Het zijn soorten, die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de Algemene Maatregel van Bestuur. Voor alle ruimtelijke ontwikkelingen en werkzaamheden is het verplicht een ontheffing aan te vragen. Een gedragscode volstaat hier in de meeste gevallen niet.

Vogels

In de bovengenoemde tabellen zijn vogels niet opgenomen. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten worden in beginsel gelijkwaardig beschermd. Het is in het algemeen verboden om vogels te doden, te verontrusten, hun nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen te verstoren. Indien de werkzaamheden vallen onder in Tabel 1 genoemde activiteiten dan kan worden volstaan met een goedgekeurde gedragscode. Voor alle overige activiteiten dient een ontheffing aangevraagd te worden. In de praktijk gaat het met name om werkzaamheden gedurende het broedseizoen. Buiten het broedseizoen zullen de meeste activiteiten minder problemen geven. Uitzondering hierop vormt een selectie aan vogelsoorten die jaarronde bescherming genieten (Ministerie van LNV, 2009). De nesten van deze soorten mogen ook buiten het broedseizoen niet verstoord worden. De jaarrond beschermde vogelsoorten zijn ingedeeld in vijf categorieën. Voor de soorten uit de vijfde categorie geldt alleen onder specifieke omstandigheden een ontheffingsplicht.

Voortplantings-, vaste rust- en verblijfplaatsen

Naast de dieren zelf worden ook hun voortplantings-, vaste rust- en verblijfplaatsen beschermd. Onder een voortplantingsplaats wordt niet alleen een nest van een vogel of kolonieverblijf voor vleermuizen verstaan, maar ook de directe omgeving. Sommige faunasoorten zijn zeer kritisch wat betreft hun foerageerplek of slaapplek. Zij stellen specifieke eisen aan het leefmilieu en kunnen ook moeilijk overschakelen op een veranderde situatie. Indien werkzaamheden invloed hebben vaste rust- en verblijfplaatsen dient een ontheffing te worden aangevraagd.

Resultaten

Het plangebied is beschreven aan de hand van de landschappelijke en ecologische kenmerken. Vervolgens worden de aangetroffen en, indien van toepassing, de te verwachten soorten behandeld.

Beschrijving plangebied

Het erf (bouwkavel) ligt ten zuiden van het stadscentrum van Dordrecht. Deze wordt aan de west-, zuid-, en oostkant omgeven door weide. Ten noorden van het plangebied ligt de Kromme Zandweg. Binnen het plangebied vormen een grote boerderij met schuur en twee vrijstaande opstallen de bebouwing (Figuur 2-7). Deze omvatten een groot gedeelte van het bouwkavel. Daarnaast is er veel verharding in de vorm van betonplaten en klinkers.

Figuur 2. Vooraanzicht van de boerderij met grote schuur.

Figuur 3. De grote schuur gezien vanuit zuidoostelijke richting.

De boerderij stond tijdens de quickscan leeg, maar wordt goed onderhouden. Schuur 1, aan de zuidkant van het terrein, (Figuur 4) zal behouden blijven. Schuur 2 (Figuur 5 en 6), aan de oostkant van het terrein, zal plaats maken voor een woning. Dit gaat ten koste van een deel van de weide.

Figuur 4. Schuur 1 aan de zuidkant van het erf.

Figuur 5. Schuur 2 staat aan de oostkant van het erf en wordt vervangen door een woning.

In het plangebied staan een vijftal wilgen (Figuur 7). Naast de tuin van de boerderij zijn dit de enige groene objecten op het erf. Andere bomen staan rond het plangebied.

De weide ligt rond het bouwkegel en maakt deel uit van het perceel dat door de initiatiefnemer aangekocht is. De bestemmingsplanwijziging heeft betrekking op het gehele plangebied. In het weiland stonden op het moment van het veldbezoek 13 pinken. De weide zal in de toekomst ook als grasland voor koeien gebruikt worden.

Figuur 6. Aanzicht van schuur 2 vanuit zuidoostelijke richting.

Figuur 7. Wilgen op het terrein achter de te slopen schuur.

Aangetroffen (beschermde) soorten

Vogels

Het broedseizoen was ten tijde van het veldbezoek in volle gang. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende algemeen voorkomende soorten waargenomen Turkse tortel *Streptopelia decaocto*, Witte Kwikstaart *Motacilla alba*, Merel *Turdus merula* en Boerenzwaluw *Hirundo rustica*.

De Witte Kwikstaart, Merel, Turkse Tortel zijn foeragerend waargenomen rond de schuren. De Boerenzwaluwen vlogen boven de weide. Deze soorten kunnen allen binnen het plangebied tot broeden komen. De nesten van deze zangvogels zijn gedurende de broedtijd beschermd.

Huismus *Passer domesticus*, Gierzwaluw *Apus apus* en Kerkuil *Tyto alba* zijn jaarrond beschermd. Dit houdt in dat voor werkzaamheden, die de nestplaatsen en directe omgeving raken, een ontheffing nodig is. Het voorkomen van deze soort in het plangebied kon op basis van het biotoop vooraf niet worden uitgesloten (SOVON, 2002). Tijdens het veldbezoek zijn geen Huismussen waargenomen. Huismussen kiezen hun broedplaats onder dakpannen. De boerderij en schuren hebben, na een brand in 1990, een nieuw dak gekregen van sneldekpannen en vogelschroten bij de dakgoot. Hierdoor kunnen geen vogels onder de dakpannen kruipen. Daarmee vervalt de nestgelegenheid voor Huismussen. Hetzelfde geldt voor de Gierzwaluw *Apus apus*, die ook afhankelijk is van een toegankelijk dak om te kunnen broeden. Kerkuilen broeden op zolders en andere grote ruimtes in boerderijen en schuren. De gebouwen op het erf zijn geheel gesloten en daardoor ontoegankelijk voor de uil. De overige jaarrond beschermde soorten kunnen op basis van het biotoop worden uitgesloten.

Zoogdieren

Voorafgaand aan het veldbezoek kon de aanwezigheid van enkele zoogdieren uit Tabel 1 van de Flora- en faunawet niet uitgesloten worden (Broekhuizen *et al.*, 2016). Het gaat bijvoorbeeld om de Haas *Lepus lepus*, Konijn *Oryctolagus cuniculus* en Veldmuis *Microtus arvalis*. Tijdens het veldbezoek is gezocht naar sporen van Hazen. Overdag rust dit knaagdier doorgaans in een leger. Hazen bewonen geen holen zoals Konijnen doen. Ze maken legers (ondiepe uithollingen) in het gewas of hoog gras. Er is geen Haas waargenomen en er zijn geen sporen gevonden. De zoogdieren uit Tabel 1 van de Flora- en faunawet is vrijgesteld van een ontheffing.

Van de strikt beschermde zoogdieren (Tabel 2 en 3 Flora-en faunawet) moet vooral rekening gehouden worden met verschillende soorten vleermuizen. Het voorkomen van deze soorten binnen het plangebied kon niet worden uitgesloten in verband met de aanwezige bebouwing en bomen. Het landschap is wel geschikt.

De verblijfplaatsen, vaste vliegroutes en essentiële foerageergebieden van alle vleermuizen in Nederland zijn beschermd. Gedurende het jaar maken vleermuizen gebruik van verschillende

verblijfplaatsen, zoals een boom of gebouw. In zowel de zomer als de winter zijn vleermuizen in gebouwen te vinden (Limpens *et al.*, 1997). In de zomer is het belangrijk dat de temperatuur van het verblijf hoog is. Vaak zijn huizen met spouwmuren daarom erg geschikt. In de winter moet een gebouw juist koel en vorstvrij zijn. Vleermuizen kiezen vaak voor een verblijf in een spouwmuur of onder de dakpannen van een woning.

Binnen het plangebied staan veel schuren die niet geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Deze schuren hebben geen spouwmuren voor de vleermuizen om in weg te kruipen. In de zomer verliest de muur snel de warmte en in de winter blijft de binnenruimte niet verwarmd, zodat het onder de dakpannen niet vorstvrij is. Het enige gebouw dat geschikt wordt geacht voor vleermuizen is de boerderij/woning. Aan deze boerderij worden geen aanpassingen gedaan die invloed kunnen hebben op het verblijf van vleermuizen.

Daarnaast zijn de wilgen, tijdens het veldbezoek, onderzocht op mogelijke holtes en spleten waarin vleermuizen zich zouden kunnen ophouden. Deze wilgen hadden veel holtes en spleten door uitrotting op verschillende hoogtes (Figuur 8). Daarnaast zijn ze dikker dan drie decimeter, sommige mogelijk dikker dan zeven decimeter. Het is niet uit te sluiten dat in deze bomen vleermuizen verblijven. Uit de ontwerptekeningen van de architect blijkt dat de wilgen behouden blijven.

Verder zal het plangebied gebruikt kunnen worden als foerageergebied. Deze functie wordt niet beïnvloedt door de nieuwbouwplannen, omdat het oppervlak bebouwd terrein nauwelijks veranderd. Bovendien blijft de inrichting met een woonerf en omringende graslanden behouden.

Figuur 8. Spleet in één van de wilgen.

Planten

Het plangebied is goed onderhouden. Aan de staat van verbranding van de planten tussen de verharding is te zien dat ze bespoten zijn met onkruidverdelger. Er is vooral gekeken naar de planten die rond de tweede schuur aan de oostkant van het perceel groeien.

De volgende planten zijn gedetermineerd: Akkermelkdistel *Sonchus arvensis*, Scherpe Boterbloem *Ranunculus acris*, Witte Klaver *Trifolium repens*, Perzikkruid *Persicaria maculosa*, Grote Brandnetel *Urtica dioica*, Zilver schoon *Potentilla anserina*, Hondsdraf *Glechoma hederacea*, Greppelrus *Juncus bufonius* en verschillende soorten grassen *Cyperaceae spec.*

De aanwezigheid van deze planten wijzen op een voedselrijke toestand van de bodem. De meeste planten stonden in de weide rond de schuur. Er zijn geen beschermde soorten planten aangetroffen in het plangebied. Op basis van het biotoop worden die ook niet verwacht.

Overige soortgroepen

Voor de andere soortgroepen wordt het plangebied op basis van het veldbezoek en de literatuurgegevens niet geschikt geacht voor beschermde soorten.

Conclusie en aanbevelingen

In het kader van de ontwikkeling van een perceel aan de Kromme Zandweg 73 in de gemeente Dordrecht dient het bestemmingsplan gewijzigd te worden. Als onderdeel van deze ruimtelijke ontwikkeling is een flora en fauna quickscan uitgevoerd. Dit verkennende onderzoek was gericht op alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet. De initiatiefnemer is van plan om een schuur af te breken en op deze plaats een tweede woning te bouwen.

Geconcludeerd kan worden dat voor deze ontwikkeling op het perceel geen bezwaren zijn vanuit de Flora- en Faunawet. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Daarnaast kon de aanwezigheid van jaarrond beschermde vogels, vleermuizen en beschermde planten uitgesloten worden. Voor deze soorten ontbraken verblijf- en groeiplaatsen. De overige soortgroepen konden op basis van het biotoop of landelijke verspreiding worden uitgesloten. Voor de uitvoering van de huidige plannen is geen vervolgonderzoek of ontheffing op de Flora- en faunawet nodig.

Kanttkening moet gemaakt worden voor de wilgen op het terrein. Deze zijn zeer geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Vanuit de plannen, zoals gepresenteerd in de tekeningen van de architect, blijkt dat deze bomen behouden blijven. Is dit niet het geval, dan zal vervolgonderzoek naar vleermuizen gedaan moeten worden. Bovendien is dan mogelijk een kapvergunning nodig. Informeer hiernaar bij de gemeente Dordrecht.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient men daarentegen te allen tijde rekening te houden met de in de Flora- en faunawet opgenomen Algemene Zorgplicht (Art. 2). De Zorgplicht houdt in dat schadelijke effecten aan planten en dieren door menselijk handelen tot een minimum beperkt moeten worden. Deze wettelijke verplichting geldt voor alle flora en fauna in Nederland ongeacht de beschermde status.

In de praktijk betekent dit dat alle nestplaatsen van vogels in het broedseizoen een beschermde status hebben. De bomen en struiken kunnen buiten het broedseizoen verwijderd en gekapt worden. Aangeraden wordt om voorafgaand aan de kap te controleren op de aanwezigheid van nesten. De Gedragscode voor de Flora- en faunawet van de gemeente Dordrecht geeft richtlijnen voor uitvoering van ruimtelijke ontwikkeling. Hoewel de geldigheidstermijn van de Gedragscode formeel verlopen is vormen de gedragsregels nog steeds een nuttig richtlijn voor de uitvoering van werkzaamheden.

Literatuur

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J. & J.C. Buijs (red). 2016. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren – Natuur van Nederland 12*. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Bureau Waardenburg en BuildDesk. 2010. *Gedragscode ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de Gemeente Dordrecht en de Gemeente Zwijndrecht*. Rapport 07-075. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.

FLORON. 2016. *Verspreidingsatlas planten*. Verkregen via <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>, geraadpleegd op 13 juni 2016. FLORON, Nijmegen.

Lange, R., Twisk, P., van Winden, A. en van Diepenbeek, A. 2003. *Zoogdieren van West-Europa*. 2e druk. KNNV Uitgeverij/Zoogdierversameniging VZZ, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K. & W. Bongers (red). 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Van der Meijden, R. 2005. *Heukels' Flora van Nederland*. 23e druk. Wolters-Noordhoff bv, Groningen/Houten.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2005. *Wijziging Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet*. Staatscourant 2 februari 2005, nr. 23, p. 16.

Ministerie van Landbouw, Natuurbehoud en Visserij. 2009. *Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen*. 26 augustus 2009. Brief Dienst Regelingen, Den Haag.

SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 – Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Flora en fauna quickscan Kromme Zandweg 73 te Dordrecht

Status uitgave	Definitief
Rapport nr.	2016-N30
Auteurs	Evelien van Doorn & Sander D. Elzerman
Datum uitgave	29 juli 2016

Foto's	Sander D. Elzerman
Kaartmateriaal	GoogleMaps

Projectnr.	2016053
Opdrachtgever	Dhr. M. Dekker

© Elzerman Ecologisch Advies
Leeuwerik 20
3299 BZ Maasdam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende. Elzerman Ecologisch Advies kan door de opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.